

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาคน และเป็นเรื่องสำคัญในการเตรียมคนและสังคมให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสังคมประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกในการผลิตกำลังคนในระดับสูง รวมทั้งการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีในการพัฒนาประเทศ และสามารถแข่งขันกับนานาประเทศจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้อุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพที่จะนำการพัฒนาประเทศได้อย่างดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 14) สถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันและอนาคตมีภารกิจสำคัญคือ การสร้างความรู้และสร้างคนให้มีพื้นฐานที่แข็งแกร่ง ทั้งนี้อุดมศึกษาจึงต้องมีบทบาททั้งในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรม จริยธรรมของบุคคล หากสังคมใดให้การศึกษาคดีแก่ชนในชาติได้อย่างครบถ้วนเหมาะสมทุกด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีคุณภาพ ประเทศชาติก็จะมั่นคงและพัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 5) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) โดยมีวิสัยทัศน์ประเทศไทยมุ่งพัฒนาสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพและเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชาคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี (<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx/tabid/139;19/9/2553>) และนโยบายในด้านการจัดการศึกษา ในการพัฒนานักศึกษาในระดับอุดมศึกษา มุ่งส่งเสริมความเป็นเลิศของมหาวิทยาลัย ไปสู่การเป็นศูนย์กลางทาง

การศึกษาและวิจัยพัฒนาในภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตในชุมชน ให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความประพฤติ ความรับผิดชอบ โดยเชื่อมโยงบทบาทสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันทางศาสนา

สถาบันการพลศึกษา เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2548 เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2548 และได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาฉบับกฤษฎีกา ตอนที่ 13 ก เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2548 และทำให้พระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ สถาบันการพลศึกษาได้ก่อกำเนิดขึ้นตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2548 เป็นต้นมา พระราชบัญญัติสถาบันการพลศึกษา พ.ศ. 2548 มาตรา 7 กำหนดให้สถาบันการพลศึกษา มีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาด้านพลศึกษา สุขศึกษาและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาวิจัยให้บริการทางด้านวิชาการแก่ชุมชน สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้แก่ท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรที่มีความสามารถพิเศษทางการกีฬา นันทนาการ และที่บกพร่องทางร่างกาย ทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมืองและกีฬาไทย มีอธิการบดีเป็นผู้บังคับบัญชาและรับผิดชอบงานของสถาบันและจัดให้มีรองอธิการบดีปฏิบัติหน้าที่ผู้ช่วยอธิการบดี มีรองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีประจำวิทยาเขตเป็นผู้บังคับบัญชา และรับผิดชอบงานของวิทยาเขต ช่วยปฏิบัติงานตามที่อธิการบดีมอบหมาย และให้ผู้ช่วยอธิการบดีประจำเขตหนึ่งคนหรือหลายคนเพื่อปฏิบัติงานตามที่รองอธิการบดีประจำเขตมอบหมาย ในแต่ละวิทยาเขตแบ่งการบริหารออกเป็น 3 คณะ และ 5 ฝ่าย ดังต่อไปนี้

1. คณะ 3 คณะ ประกอบด้วย คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา และสุขภาพ และคณะศิลปศาสตร์ โดยมีรองคณบดีเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ

2. ผู้ช่วย 5 ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้ช่วยอธิการบดี 5 ฝ่าย ประกอบด้วย ฝ่ายบริหาร ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายแผนและพัฒนา ฝ่ายกิจการนักศึกษา และฝ่ายกิจการพิเศษ ให้มีผู้ช่วยอธิการบดีดูแลรับผิดชอบ

การปฏิบัติงานทั้ง 3 คณะ และ 5 ฝ่าย มุ่งจะพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทางด้านความรู้ ความสามารถทางสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกายและจิตใจ เพื่อเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง การที่จะได้มาซึ่งผลผลิตที่มีความสมบูรณ์ทุกด้านดังกล่าวนี้ งานกิจกรรมนักศึกษาซึ่งมีหน้าที่บริการ ในการช่วยเหลือนักศึกษาในการแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ สถาบันการพลศึกษาได้ตระหนักถึงงาน

กิจกรรมนักศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างหนึ่งในการพัฒนาตัวนักศึกษา เพราะมีหน้าที่ควบคุมและประสานงานเกี่ยวกับองค์การนักศึกษา การจัดสวัสดิการ การประชุม พยาบาล ส่งเสริมสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตในการทำงาน ร่วมกัน ชุมชน ท้องถิ่นและในฐานะผู้ดำเนินการเกี่ยวกับการแนะแนวและอาชีพปฏิบัติงาน สนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย โดยรับผิดชอบใน ฝ่ายกิจการนักศึกษา และประสานกับคณะในวิทยาเขต (สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต มหาสารคาม. 2549 : 3) ฝ่ายกิจการนักศึกษาซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนากิจกรรม นักศึกษาให้เป็นบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์เพียบพร้อมไปด้วย ความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม มีโลกทัศน์ที่เหมาะสม แต่ในสภาพปัจจุบันพบว่า ฝ่ายกิจการศึกษายังประสบปัญหาและ อุปสรรคหลายประการ เป็นต้นว่านักศึกษาไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในตนเอง อายุที่จะเข้าร่วมกิจกรรม สาเหตุที่สำคัญคือ กลัวผลการเรียนต่ำ กลัวเรียนไม่ทันเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษาบางคนขาดความเอาใจใส่ ปลดปล่อยให้นักเรียนจัดกิจกรรมตามลำพังไม่มีการให้คำแนะนำ เมื่อมีปัญหาไม่มีอาจารย์ช่วยแก้ไข ไม่อุทิศเวลาให้กับงานกิจกรรม เกรงว่าจะสอนไม่ทัน ไม่มีเวลาเตรียมการสอน ทำให้ฝ่ายกิจกรรมไม่ประสบผลสำเร็จ (ไชยกร สีนัญจะ. 2544 : สัมภาษณ์)

นอกจากนี้ยังพบว่า อาจารย์บางท่านที่ชอบกิจกรรมก็จะลงมือช่วยนักศึกษาตั้งแต่ เริ่มต้นจนเสร็จงานไม่ปล่อยให้ศึกษาลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทำให้นักศึกษาขาด ประสบการณ์ ปัญหาและอุปสรรคด้านกองทุนเงินกู้ คือ ผู้มีสิทธิ์กู้ยืมเพื่อการศึกษาให้ข้อมูล ไม่ตรงกับความเป็นจริง เพราะหวังเพียงแต่จะให้ได้รับการพิจารณาจากคณะกรรมการกองทุน จึงเกิดปัญหาในการคัดเลือก งานฝ่ายกิจกรรมยังขาดบุคลากร ไม่เพียงพอต่อความต้องการของ นักศึกษา การประสานงานล่าช้า (สุชาติ สาระผล. 2544 : สัมภาษณ์.) งานบริการสวัสดิการ ไม่อำนวยความสะดวกและไม่เพียงพอแก่นักศึกษา เช่น ด้านพยาบาล เจ้าหน้าที่พยาบาลและ แพทย์ มีจำนวนไม่เพียงพอเท่าที่ควร นักศึกษาวิชาทหารไม่มาตรวจสอบรายชื่อตามวัน เวลา ที่สถาบันกำหนด สถานที่จำหน่ายอาหาร เครื่องดื่มไม่ได้รับความสนใจจากนักศึกษา และยัง พบว่า การจัดกิจกรรมบางครั้งไม่สอดคล้องกับด้านวิชาการ มักจะจัดกิจกรรมในช่วงก่อน สอบได้ การประสานงานยังขาดการประชาสัมพันธ์ สถานที่ออกกำลังกายไม่เพียงพอ และ คับแคบ ประกอบกับมีเจ้าหน้าที่น้อย สวัสดิการด้านหอพักในสถาบันยังไม่เพียงพอและมี ปัญหาค่าสาธารณูปโภค ทางสถาบันต้องรับผิดชอบเรื่อง ค่าน้ำประปา ค่าไฟในอัตราสูง นักศึกษาส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ที่สำคัญนักศึกษาในแต่ละคณะมีจำนวนน้อย การเก็บเงินค่า

บำรุงการศึกษามีผลต่อการขาดงบประมาณ ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญด้านการบริการแนะแนว การนำเอาวิชาการต่าง ๆ มาพัฒนากิจการนักศึกษา

ขณะเดียวกัน สุวัฒน์ อักษรถึง (2543 : 168) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของฝ่ายกิจการนักศึกษาวิทยาลัยพลศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของฝ่ายกิจการนักศึกษาโดยภาพรวม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายวิทยาลัยพลศึกษาแต่ละแห่งพบว่า ข้าราชการครูในวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีปัญหางานองค์การนักศึกษาเป็นอันดับแรก วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม มีปัญหางานบริการ สวัสดิการนักศึกษาเป็นอันดับแรก สำหรับการปฏิบัติงาน ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปฏิบัติงานของฝ่ายกิจการนักศึกษา ในวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ และวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ในการปฏิบัติงานต้องมีการแต่งตั้งคณะทำงานและการประสานงาน โดยวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ มีปัญหามากในเรื่องการขาดความร่วมมือของบุคลากร และขาดวัสดุอุปกรณ์ ส่วนวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ขาดอาคารสถานที่ในการทำงานและงบประมาณดำเนินการส่วนแนวทางแก้ไข ปัญหาที่สำคัญทั้งสองวิทยาลัยพลศึกษา คือ การจัดอบรมและสัมมนานักบุคลากรภายในและจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

เช่นเดียวกับ ชัยพร แก้ววิวัฒน์ (2543 : 170) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักศึกษาของวิทยาลัยพลศึกษาในภาคเหนือ มีการปฏิบัติเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนแนวทางการพัฒนาการบริหารงานฝ่ายกิจการนักศึกษา คือ ควรให้อาจารย์หัวหน้างานมีส่วนร่วมในการวางแผนให้มากที่สุด เปิดโอกาสให้อาจารย์ หัวหน้างานมีส่วนร่วมในการเลือกสรรบุคลากรเพื่อร่วมงาน ลดช่องว่างการบังคับบัญชา โดยลดเรื่องพิธีการหรือระบบราชการ เพิ่มการประสานงานระหว่างอาจารย์กับอาจารย์ และอาจารย์กับนักศึกษา เพิ่มการใช้วิธีการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยนำเอากระบวนการบริหารงานมาใช้อย่างจริงจังตั้งใจใส่และดำเนินการอย่างต่อเนื่องได้แสดงออกถึงความสามารถในการเป็นผู้บริหาร การศึกษาและการดำเนินงานด้วยตนเอง เช่นเดียวกับ ดารารัตน์ ธรรมานูชิต (2540 : 167) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักศึกษา ในวิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดลำปาง ในขอบข่ายงาน 7 งาน คือ งานพัฒนาบุคลากรภาพ และวินัยนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานแนะแนว และงานบริการอาชีพ งานองค์การนักศึกษา งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา งานนักศึกษาวิชาทหาร ผลการศึกษาสรุปได้ว่า งานพัฒนาบุคลากรภาพและวินัยนักศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ใน

ระดับปานกลาง งานแนะแนวและงานบริการอาชีพ พบว่า ควรจัดอาจารย์ที่ปรึกษา ยกเว้นในด้านการประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ นักศึกษามีงานทำตามความคิดเห็นของนักศึกษา ยังมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย งานกิจกรรมนักศึกษามีการปฏิบัติงานทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการแต่งตั้งครู อาจารย์ รับผิดชอบดูแลงานกิจกรรมนักศึกษานั้น สามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก งานองค์การนักศึกษา พบว่า ในด้านการเลือกตั้งคณะกรรมการนักศึกษานั้น สามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก ส่วนในด้านอื่น ๆ ปฏิบัติในระดับปานกลาง งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา มีเพียงบางด้านที่ปฏิบัติในระดับน้อย คือการจัดกิจกรรมบันเทิง การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา เพื่อพัฒนาครูอาจารย์ และนักศึกษาและการจัดบริการน้ำดื่ม น้ำใช้บริการในวิทยาลัย งานนักศึกษาวิชาทหารทุกด้านปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการวางแผนกำหนดวันเรียนวิชาทหาร ไม่กระทบต่อการเรียนการสอนสามารถปฏิบัติได้ในระดับมาก แนวทางการพัฒนาและการบริหารกิจกรรมนักศึกษาในข้อบ่งชี้ทั้ง 7 งาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ควรมีการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในสถาบันการพลศึกษา และภายนอกสถาบันการพลศึกษาอย่างทั่วถึง ตลอดจนควรมีการประเมินเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ สำหรับในงานพัฒนาบุคลิกภาพและวินัยนักศึกษา ควรมีหัวหน้างานที่เข้มแข็งประสานงานกับอาจารย์และนักศึกษาได้ดี มีบทลงโทษทางวินัยที่เคร่งครัด ตลอดจนมีการสอดส่องดูแลพฤติกรรม การผิดระเบียบของนักศึกษาย่างสม่ำเสมอและเคร่งครัด งานองค์การนักศึกษาสถาบันการพลศึกษาควรจัดสถานที่เพื่อทำกิจกรรมของหมู่คณะ งานบริการและสวัสดิการนักศึกษา ควรมีการควบคุมคุณภาพของอาหารที่จำหน่ายในโรงอาหาร ส่วนงานนักศึกษาวิชาทหารควรแนะนำให้ นักศึกษาเห็นประโยชน์ของการเป็นนักศึกษาวิชาทหารที่มีต่อตนเองและส่วนร่วม

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 หมวดที่ 6 มาตรา 47-51 ว่าด้วยมาตรฐานการประกันคุณภาพ กำหนดให้สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ เพื่อสร้างความมั่นใจ ฟังพอใจ ต่อผู้ปกครอง ชุมชน สังคม ผู้สำเร็จการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด โดยจัดระบบการประกันคุณภาพภายใน การตรวจสอบภายในและการประกันคุณภาพภายนอก สถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตต่างๆ ได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2550 ได้สรุปจุดอ่อน มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต พบจุดอ่อนที่ต้องพัฒนา คือ 1) ขาดการส่งเสริมด้านกีฬาและสุขภาพอย่างจริงจังนอกจากการกีฬา 2) ระบบสารสนเทศจัดเก็บข้อมูลยังไม่เป็นระบบ 3) งบประมาณสนับสนุนค่อนข้างน้อยมีไม่เพียงพอ ส่วนมาตรฐาน

ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา จุดอ่อนที่ต้องมีการพัฒนา คือ 1) การขาดความเอาใจใส่ของอาจารย์ที่ปรึกษา 2) การจัดระบบแนะแนวอาชีพยังไม่เป็นระบบ 3) ขาดความร่วมมือการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

จากการศึกษาของผู้วิจัยในการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต ได้แก่ รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ รองคณบดีคณะศิลปศาสตร์ รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ ที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักศึกษา ในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต 17 แห่ง โดยการสุ่มตัวอย่างภาคละ 2 แห่ง ได้พบปัญหาการดำเนินงานกิจการนักศึกษา ดังนี้

1. ด้านกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 4 งานคือ 1.1 การประสานงานกิจการนักศึกษา ปัญหาที่พบคือ นักศึกษามาก มีปัญหาด้านการสอนระหว่างคณะ เวลาจัดกิจกรรมควรกำหนดให้ชัดเจน บุคลากรในคณะไปราชการบ่อย มีภาระงานมาก บุคลากรละเลยภาระงานในหน้าที่ 1.2 งานกิจกรรมนักศึกษา ปัญหาที่พบคือ มีงานนอกมาก บริการตัดสินใจให้ชุมชนมากเกินไป นักกีฬาความเป็นเลิศที่เล่นกีฬาทีมชาติมีปัญหาการเรียน บุคลากรมีภาระการสอนและการจัดการแข่งขันกีฬาก่อนข้างมาก บุคลากรขาดความรับผิดชอบ มีอาจารย์พิเศษรับผิดชอบ 1.3 งานพัฒนาบุคลิกภาพและวินัย ปัญหาที่พบคือ อาจารย์มีภาระงานมาก ทำให้นักศึกษาไม่ปฏิบัติตามระเบียบของสถาบัน การตรงต่อเวลามีน้อย ความประพฤติต้องปรับปรุง การแต่งตัว การพูดจา ความมีน้ำใจ ต้องปรับปรุง 1.4 งานองค์การนักศึกษา มีปัญหาคือ นักศึกษาไม่เป็นระบบ ไม่มีการวางแผน นักศึกษาไม่ค่อยรู้จักหน้าที่ ขาดการเป็นผู้นำ งบประมาณและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ไม่มีมาตรการสำหรับผู้ไม่เข้าร่วมกิจกรรม

2. ด้านสวัสดิการนักศึกษา ประกอบด้วย 3 งาน คือ 2.1 งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพปัญหาที่พบคือระบบกองทุนกู้ยืมนักศึกษาไม่ให้ความสำคัญในการกรอกข้อมูลเข้าระบบ นักศึกษาไม่ปรึกษาส่วนตัว ชอบปรึกษาเพื่อน ผู้รับผิดชอบมีงานสอนมาก ผู้ปฏิบัติยังไม่เข้าใจระบบ งานกิจการนักศึกษาในระบบอุดมศึกษายังใช้การทำงานแบบวิทยาลัยพลศึกษา 2.2 งานพยาบาล ปัญหาที่พบคือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ นักศึกษาไม่นิยมมารับบริการ มักจะไปที่คลินิกแทน ชอบกลับบ้านเมื่อเกิดการเจ็บป่วย สถานที่ไม่เอื้ออำนวยในการจัดบริการด้านพยาบาลสำหรับบุคลากรและนักศึกษา 2.3 งานสวัสดิการหอพัก ปัญหาที่พบคือ หอพักไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา หอพักไม่ได้มาตรฐาน ขาดผู้รับผิดชอบโดยตรง ไม่มีผู้ดำเนินการหอพักและดูแลควบคุมอย่างแท้จริง ไม่มีกฎระเบียบที่ชัดเจน

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบงานด้านกิจการนักศึกษาโดยตรง จึงมีความประสงค์ที่จะกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตทั่วประเทศ 17 แห่ง ให้มีประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตตามเป้าหมายของสถาบันการพลศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีคำถามการวิจัย ดังนี้

1. สภาพปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต เป็นอย่างไร
2. สภาพการปฏิบัติงานและผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการนักศึกษาประจำวิทยาเขต เป็นอย่างไร
3. ยุทธศาสตร์เพื่อการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต
2. เพื่อทราบผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต
3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

1. กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 กลุ่มประชากร
 - ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แยกได้ดังนี้
 - 1.1.1 ผู้บริหาร จำนวน 187 คน
 - 1.1.2 ผู้เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักศึกษาจำนวน 60 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ให้ใช้ขนาด เครจจีและมอร์แกน (Kecjce and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด. 2535 : 101)

1.2.1 ผู้บริหาร จำนวน 123 คน

1.2.2 ผู้เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักศึกษา จำนวน 52 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย จำแนกออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

2.1 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเป็นแนวทางและแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจการนักศึกษาโดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) มีจำนวน 10 คน เลือกมาโดยการเจาะจง (Purposive Sampling) (รายชื่อในภาคผนวก) และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยการสัมภาษณ์ (Interview) จำนวน 13 คน (รายชื่อในภาคผนวก)

2.2 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับงานกิจการนักศึกษา เพื่อตรวจสอบและพัฒนายุทธศาสตร์ จำนวน 34 คน (รายชื่อในภาคผนวก)

2.3 กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินยุทธศาสตร์เพื่อเสนอแนะยุทธศาสตร์ จำนวน 9 คน (รายชื่อในภาคผนวก)

3. เนื้อหาสาระของงานกิจการนักศึกษาที่ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์และร่างยุทธศาสตร์

3.1 งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ

3.2 งานพยาบาล

3.3 งานกิจกรรมนักศึกษา

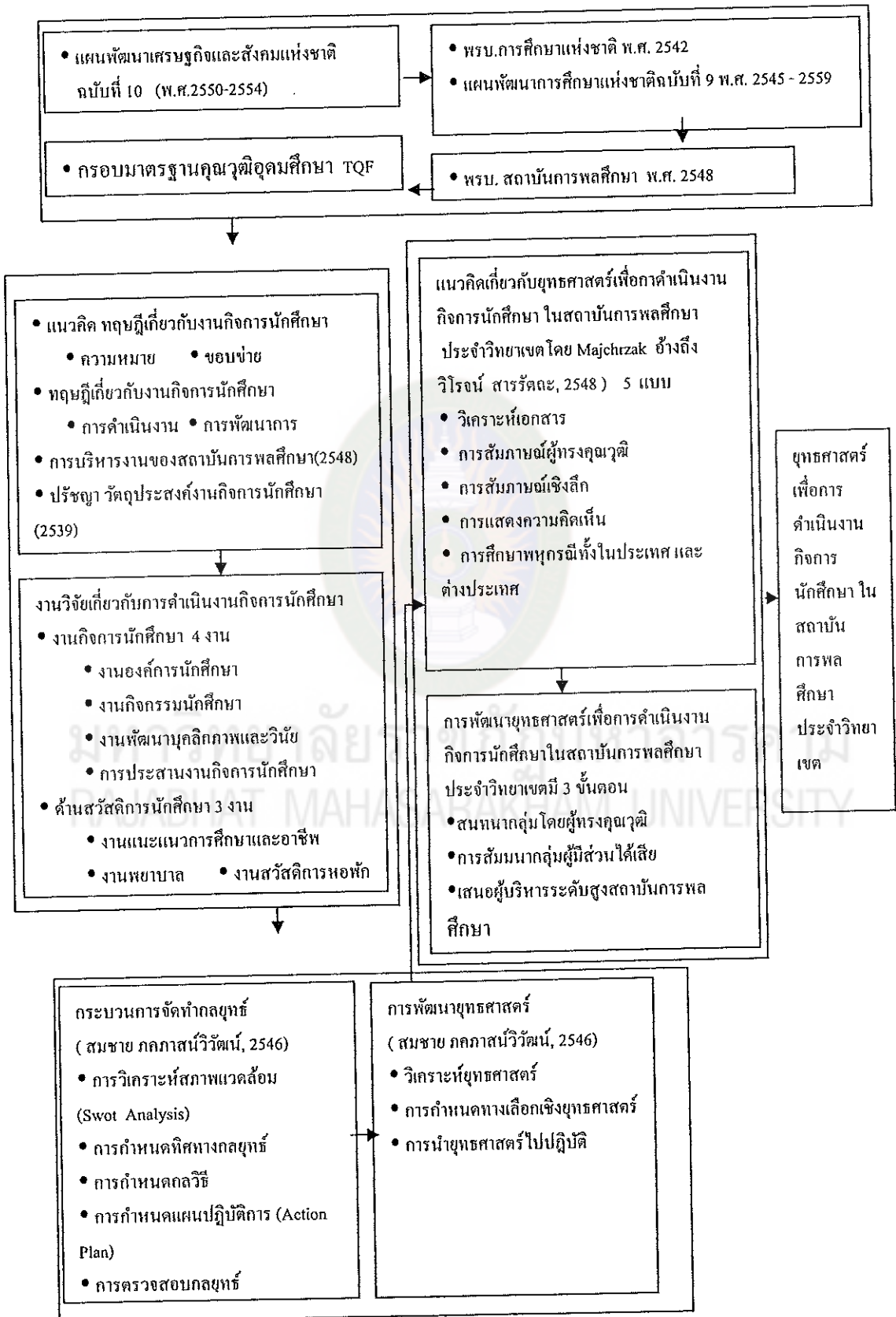
3.4 งานพัฒนาบุคลากรภาพ และวินัย

3.5 งานสวัสดิการหอพัก

3.6 งานองค์การนักศึกษา

3.7 การประสานงานกิจการนักศึกษาประจำคณะ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่สำคัญดังนี้

6.1 ยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการปฏิบัติ (Means) เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย (End) ของนโยบายตามที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ นโยบายหนึ่งๆ อาจประกอบด้วยยุทธศาสตร์หลายยุทธศาสตร์ที่ผู้ปฏิบัติต้องเลือกยุทธศาสตร์ที่ดีที่เหมาะสมที่สุดไปใช้

6.2 ยุทธศาสตร์เพื่อการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต หมายถึง ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา การวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อเสนอจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนได้เสีย รองอธิการ หัวหน้างาน นักศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) เพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์ที่เน้นปฏิบัติที่เป็นไปได้

6.3 องค์ประกอบของยุทธศาสตร์ หมายถึง การกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ (Vision) 2) พันธกิจ (Mission) 3) เป้าประสงค์ (Goal) 4) ผลผลิต 5) กำหนดตัวชี้วัด (Key Performance Indicators : KPIs) 6) มาตรการการกำหนดโครงการและกิจกรรม (Project) 7) การจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณและจัดทำปฏิทินแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 8) การนำยุทธศาสตร์ไปดำเนินงาน

6.4 การพัฒนายุทธศาสตร์ หมายถึง ขั้นตอนการตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์ซึ่งตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ینگผู้เชี่ยวชาญหรือผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นนำมาสัมมนาเชิงปฏิบัติการกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอผู้บริหารระดับสูงในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต

6.5 ยุทธศาสตร์การใช้กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง การนำกระบวนการมุ่งปรับปรุงการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

6.6 กลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการดำเนินงานที่คาดว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในการทำงานตามภารกิจขององค์กร

6.7 คณะประจำวิทยาเขตในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต หมายถึง คณะศึกษาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ คณะศิลปศาสตร์ ในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตต่างๆ ทั้ง 17 แห่ง

6.8 กิจการนักศึกษา หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เป็นกิจกรรมที่นักศึกษาเข้าร่วมโดยความสมัครใจไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคะแนนหรือหน่วยกิตใดๆ โดยที่การดำเนินกิจกรรมต้องได้รับความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการพลศึกษา

6.9 การบริหารกิจการนักศึกษา หมายถึง การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา โดยส่วนรวมและโดยส่วนบุคคล นอกเหนือจากงานวิชาการ และงานบริหาร

6.10 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหาร ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจกรรมพิเศษ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายแผนและพัฒนา รองคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ รองคณบดีคณะศิลปศาสตร์ รองคณบดีคณะวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ หัวหน้าสำนักงานรองอธิการบดี หัวหน้างานกีฬาเพื่อความเป็นเลิศ

6.11 อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการที่ปฏิบัติการสอนวิจัยบริการชุมชน และได้รับมอบหมายงานที่เกี่ยวกับงานกิจการนักศึกษา ประจำวิทยาเขต

6.12 หัวหน้างาน หมายถึง อาจารย์หรือข้าราชการ หรือพนักงานที่ได้รับแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่งานที่เกี่ยวกับงานกิจการนักศึกษา ประจำวิทยาเขต

6.13 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาภาคปกติที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันการพลศึกษาประจำวิทยาเขตทั้ง 17 แห่ง

6.14 งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำด้านต่าง ๆ แก่นักศึกษาทั้งเรื่องส่วนตัว เรื่องการศึกษา รวมทั้งการจัดบริการต่าง ๆ แก่นักศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ ได้แก่ งานทุนการศึกษา การจัดหางาน งานปฐมนิเทศ งานปัจฉิมนิเทศและงานบริการข่าวสารต่าง ๆ แก่นักศึกษา

6.15 งานพยาบาล หมายถึง การจัดการบริหารด้านสุขภาพ การรักษาพยาบาล การตรวจสุขภาพนักศึกษา การปฐมพยาบาลเบื้องต้น การให้ความรู้เรื่องการป้องกันโรคติดต่อ การบริการเวชภัณฑ์ จัดบริการเตียงนอนให้กับนักศึกษาที่ได้รับการเจ็บป่วย เป็นไข้ ด้วยโรคปัจจุบัน ติดต่อบรรลุส่งโรงพยาบาล เมื่อมีอาการป่วยหนัก

6.16 งานกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง งานกิจกรรมที่องค์กรนักศึกษา ชุมนุมหรือกลุ่มนักศึกษาจัดขึ้นด้วยความร่วมมือของนักศึกษา เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของนักศึกษา ซึ่งไม่ใช่กิจกรรมในห้องเรียน ได้แก่ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมประเพณีและวัฒนธรรม กิจกรรมชุมนุม

6.17 งานพัฒนาบุคลิกภาพและวินัย หมายถึง งานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่กระทรวง สถาบัน วิทยาเขตเป็นผู้กำหนดขึ้น เพื่อให้นักศึกษาประพฤติปฏิบัติตาม การรักษาให้เป็นไปตามระเบียบนั้น และการส่งเสริมความเป็นผู้มีวินัยนักศึกษา

6.18 งานสวัสดิการหอพัก หมายถึง การจัดบริการและการดำเนินงาน ด้านสวัสดิการหอพักในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขตเพื่อเป็นการบริการที่พึงอาศัยให้นักศึกษา รวมทั้งหอพักเอกชนที่อยู่นอกสถาบันการพลศึกษาที่อยู่ในเครือข่ายและข้อตกลงร่วมกัน

6.19 องค์กรนักศึกษา หมายถึง องค์กรของนักศึกษาที่ทำหน้าที่ ในการดำเนินงาน บริการกิจการนักศึกษา ของสถาบันการพลศึกษาประจำวิทยาเขต

6.20 พุนการศึกษา หมายถึง การช่วยเหลือนักศึกษาที่ขาดทุนทรัพย์ การจัดสรรพุนการศึกษาประเภทต่าง ๆ การบริการทุนกู้ยืมเงิน เพื่อการศึกษา ในสถาบันการพลศึกษาประจำวิทยาเขต

6.21 งานกิจการนักศึกษาประจำคณะ หมายถึง งานในหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดบริหารงานฝ่ายกิจการนักศึกษาประจำคณะ มีรองคณบดีประจำคณะคอยกำกับดูแล ควบคุม ซึ่งประกอบด้วย หัวหน้างานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ หัวหน้างานพยาบาล หัวหน้างานกิจกรรมนักศึกษา หัวหน้างานพัฒนาบุคลิกภาพและวินัย หัวหน้าสวัสดิการหอพัก หัวหน้างานองค์กรนักศึกษา โดยมีรองอธิการบดี และผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ ให้คำปรึกษาและกำหนดนโยบาย ประสานงาน บังคับบัญชา ตามขั้นตอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ

สำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากได้ข้อมูลเกี่ยวกับยุทธศาสตร์เพื่อการดำเนินงานกิจการนักศึกษาประจำวิทยาเขต ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ประโยชน์ต่อนักศึกษา

นักศึกษาได้ทราบแนวทางการดำเนินงานกิจการนักศึกษาประจำวิทยาเขต

1.2 ประโยชน์ต่อ ครู อาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ครู อาจารย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบแนวทางการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต

1.3 ประโยชน์ต่อผู้บริหารกิจการนักศึกษา

ผู้บริหารกิจการนักศึกษา ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต

1.4 ประโยชน์ต่อสถาบันการพลศึกษา

สถาบันการพลศึกษา ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อการดำเนินงานกิจการนักศึกษาในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต

2. ประโยชน์ในเชิงทฤษฎี

เป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การดำเนินงานกิจการนักศึกษานในสถาบันการพลศึกษา ประจำวิทยาเขต โดยได้ผ่านการวิเคราะห์นโยบายระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิอุดมศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับงานกิจการนักศึกษา ความหมาย ขอบข่ายวิธีการดำเนินงาน การพัฒนากิจการนักศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวกับด้านกิจการนักศึกษประกอบด้วย งานองค์การนักศึกษา งานกิจกรรมนักศึกษา งานพัฒนาบุคลิกภาพและวินัย การประสานงานกิจการนักศึกษา ด้านสวัสดิการนักศึกษาประกอบด้วย งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ งานพยาบาล และงานสวัสดิการหอพัก

กระบวนการจัดทำกลยุทธ์ประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมการกำหนดทิศทางกลยุทธ์ การกำหนดกลยุทธ์ การกำหนดแผนปฏิบัติการ การตรวจสอบกลยุทธ์ การพัฒนายุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ การกำหนดทางเลือกเชิงยุทธศาสตร์ การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ

3. ประโยชน์ในเชิงระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ได้ใช้วิธีการวิจัยหลายประเภทควบคู่กันไป ตามแนวคิดของนักวิชาการของ Majehrzak (1984 : 20A ; อ้างในวิโรจน์ สารรัตนะ. 2548 : 23) ด้วยวิธีการวิจัยแบบผสม ประกอบด้วย วิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2 การวิจัยประกอบด้วยการวิจัย 2 ระยะคือ

ระยะที่ 1 เป็นการร่างยุทธศาสตร์มี 5 แบบ โดยการแบ่งการดำเนินงานดังนี้ การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมาย การสำรวจความคิดเห็น กรณีศึกษาแบบพหุกรณี มหาวิทยาลัยในประเทศ 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาศาสตร์มีวิธีการ 3 ขั้นตอนคือ

การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ อิงผู้เชี่ยวชาญ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ
กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การนำเสนอผู้บริหารระดับสูงสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขต
มหาสารคาม

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened End
Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi – Structure Interview) ชนิดปลายเปิด
ขอบเขตเนื้อหาการวิจัยได้จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัย 2 ด้านคือ

1. ด้านกิจการนักศึกษา ประกอบด้วย 4 งานคือ
 - 1.1 งานองค์การนักศึกษา
 - 1.2 งานกิจกรรมนักศึกษา
 - 1.3 งานพัฒนาบุคลิกภาพและวินัย
 - 1.4 งานประสานงานกิจการนักศึกษา
2. ด้านสวัสดิการนักศึกษา ประกอบด้วย 3 งานคือ
 - 2.1 งานแนะแนวการศึกษาและอาชีพ
 - 2.2 งานพยาบาล
 - 2.3 งานสวัสดิการหอพัก